

Topor Tünde

ELŐSZOBÁZUNK

Jókai Lóránt: Álló kép

Pár hete meglepő kiállítás volt a FUGA egyik, eleve klausztofóbiás érzeteket keltő, betonbunkerszerű, alagsori helyiségében. Ha a megnyitó közönsége menekült is volna a levegőre, a művek szempontjából tökéletes volt a helyválasztás: nagyon kicsi, szinte teljesen fekete, illetve az eltérő sűrűségű vonalhálóból geometrikus elemeket épphogy csak kibontakoztató fekete tintarajzok sorakoztak egymás mellett a falon, valaminek az árnyékaként. Ezekből választottunk ki egyet, aminek kapcsán el lehet gondolkodni arról, mi is számít művészetnek, vagy arról, mi is a művészet eredete, és van-e vége.

Az itt látható kis kép sűrűn egymásra rétegződő vonalai mániákusságot sejtetnek, de kordában tartott, jól kezelt mániát, hiszen a vonalak nem mennek a papír széléig: saját maguk szabnak maguknak néhol a teljesen egyenes vonaltól kicsit eltérő határt, mintegy paszpartut hagyva az ürességtől rettegő középrész körül. Mintha valami nagyon sűrűn vonalkázott rézkarcot néznénk, csak itt nincs előre eltervezett kompozíció, a vonalak inkább valami automatikus

mozgás eredményének tűnnek. Meditációs állapot produktumának, ami viszont nem mutat tudatosságot, eltervezettséget, csak a saját maga által kijelölt határokon belül szabadon mozgó kezét. Nem a metódus, csak a végeredmény emlékeztethet bennünket Esterházy Péter művére, arra a *Mozgó Világ* mellékleteként megjelent lapra, amelynek szinte teljesen fedett felületét Ottlik Géza *Iskola a határon* című regényének kézzel egymásra másolt sorai adták. Vagy Hantai Simon *Écriture rose* című festményére, amelynek rózsaszínű derengését a fekete, zöld, piros és ibolyaszínű tintával egymásra írt bibliai, illetve filozófusoktól vett idézetek hozták létre. Ami közös a mi képünkkel, az talán az, hogy Hantai mintegy lelki gyakorlatként, napi munkafeladatként fogta fel ezt a fajta festést; terápiaként, az idegesítő külső hatásokat lenémítő, elsimító terápiás folyamatként, Esterházy szintén már-már vallásos tisztelettel végzett gyakorlatként és koncentrációpróbaként.

Azt érdemes tudnunk, hogy Jókai Lóránt nem tanult festő, és régebben inkább a mozgó-, mint

az állóképhez volt köze. Ez annyit is jelent, hogy előképektől, mesterektől teljesen szabadon kezdett rajzolni, tényleg ő is szinte terápiás tevékenységként. Nála tehát a papíron nem ábrázolási szándékból jelenik meg a vonal, nem a kedvese arcélét akarja megörökíteni mint pl. Ferenczy István pásztorlánykája, a *Szép mesterségek kezdete* című szobor. A horror vacui, vagyis a félelem az ürességtől (mondjuk itt inkább az üres papírlapoktól) persze pont olyan mélységből tör elő, mint az ábrázolási vágy, sőt talán még mélyebbről, a tudat alatti gomolygásból, de nagyon érdekes látni egy olyan példát, amikor egy ilyen indíttatású mű átugorva az egész művészettörténetet, majdnem az európai művészet végpontjának tekinthető malevicsi gondolat képi megvalósulásánál, a *Fekete négyzet*nél landol.

Még nem teljesen fekete, csak majdnem, és nem négyzet, hanem négyszög, de legalább bepillantást nyerhetünk általa a Nagy Abszolútum előszobájába.

Jókai Lóránt: *Álló kép*, 2017, papír, Micron 1 Art Pen, 19 x 13 cm, jelezve jobbra lent: JL